

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 146

Maribor, torek 1. julija 1930

»JUTRA«

Zhaaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasni po tarifni

Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Naše zadrugištv v Julij-ski krajini in fašisti

Goriška Zadruga zveza je bila do 1. 1928 najmočnejši slovenski gospodarski činitelj na Goriškem. Imela je 235 članic-zadrug z okrog 50.000 člani, po ogromni večini kmetijskega stanu. L. 1927 je imela Zveza 97 milijonov lir prometa, kar je za tamošnje siromašne kraje vsekakor mnogo. Zveza je bila pod vzornim strokovnim vodstvom. To pa ni dihalo fašističnim oblastim, v oči so jih bodli lepi uspehi slovenskega zadrugištva, in 1. 1928 ste obe Zadrugi zvezi, tržaška in goriška, z enostavnim policijskim dekretom bili prisiljeni, da prevzameta italijanske uprave. Narod je izgubil svojo gospodarsko neodvisnost. Goriški prefekt Casini je z dekretom od 19. jan. 1928 imenoval goriški Zvezi komisarija, češ da je uradna komisija pri reviziji Zveze ugotovila, da radi nezadostnih sredstev ne more samostojno naprej poslovati in ne članicam nuditi jamstva za razvoj in napredek, kar bi lahko imelo težke posledice, ker je z »včlanjenimi zadrugami zvezan velik del gospodarskega življenja province«.

Naravno je bila ta utemeljitev samo pretveza, da so fašisti dobili v svoje roke to cvetočo gospodarsko institucijo. Kako s ojo vodili gg. komisariji, najprej dr. Likurg Petrela iz Parme in pozneje bivši tajnik fašistične federacije v Gorici Cecese, se je pokazalo letos ob binkoštnih praznikih, ko je imela Zveza — ki se danes oficijelno imenuje »Federazione delle Cooperative e Cassa Centrale delle Casse Rurali« — svoj drugi občni zbor izza dobe, kar so si fašisti uzurpirali nad njo oblast. Pokazalo se je, da je zavod, ki je s svojimi zadrugami bil poprej temelj narodne odpornosti in gospodarskega napredka, pod fašistično upravo prišel na rob propada.

Od 235 neodanih članic je pisostvovalo na občnem zboru po delegatih komaj 14 zadrug, kar je konstatiralo tudi fašistično časopisje. Naravno je, da so sklepi take skupščine neveljavni. Komisar Caccese je pel slavospeve sebi. Koliko so ti slavospevi vredni, naj pokažejo sledeča dejstva: Stara slovenska uprava je izročila komisariju krog pol milijona gotovine. Oba komisarija sta nele to gotovino zapravila, ampak povzročila tudi še mnogo milijonov lir izgube in dolgov. Dočim je stara slovenska uprava po prevratu našla celo deželo razoroeno in razdejano, zadruge brez njig in vodij, velik del denarja izven mej nove Italije, in je torej morala začeti popolnoma znova graditi, je vendar gospodarila tako dobro, da je v par letih pokrila vse izgube v iznosu krog dveh milijonov lir. Izdajala je strokovni mesečnik »Gospodarski list«, izvršila veliko propagando za sajenje brešev, ki donajajo letno stotine tisočev lir dobička tamošnjim kmetovalcem, uvedla je dobro vođen blagovni oddelek, ustanovila nad 40 mlekar, nakupila velike komplekse zemlje in jih razdelila med kolone itd. Ta realna dejstva jasno govo-

Nove represalije Angležev v Indiji

VČERAJ JE BIL ARETIRAN PREDSEDNIK VSEINDSKEGA KONGRESA. KONGRES SAM PA PROGLAŠEN ZA NEZAKONITO ORGANIZACIJO.

ALAHABAD, 1. julija. Ker so pričeli indski nacionalisti vnovič s podvojeno propagando med vojaštvom in policijo, je včeraj policija nenadoma obkolila poslopje, kjer je glavni stan vseindskega nacionalnega kongresa ter je aretirala predsednika kongresa in voditelje gibanja za državljansko neposlušnost, Motilarija Nehrua in tajnika kongresa dr. Mahmuda. Policija je nato prostore vseindskega kongresa zapečatila in prepovedala nadaljnje delovanje kongresa, ki je pro-

glasen obenem za nezakonito organizacijo.

Vest o aretaciji predsednika vseindskega nacionalnega kongresa je napravila po vsej Indiji naravnost porazen vtis. Borza v Bombayju je v znak protesta in žalovanja zaprla svoje lokale za tri dni, vsi Hindi so zaprli svoje trgovine. Ker se je bati, da izbruhnejo zopet težki nemiri, so koncentrirale oblasti na vseh nevarnih krajih mesta močne policijske in vojaške oddelke.

Priprave za kronanje rumunskega kralja

BUKAREŠT, 1. julija. Odbor za priprave kronanja kralja Karla je že pričel svoje delo. Kralj je sicer ponovno izrazil svojo željo, da naj bi se vršilo kronanje v skromnem okviru, toda želja vsega naroda je, da se izvrši s čim večjimi svečanostmi. Kronanje bo meseca oktobra v Albi Juliji in se ga bo udeležilo več evropskih državnih poglavarjev.

Zadnje francoske čete zapustile Porenje

MAINZ, 1. julija. Včeraj dopoldne je bila na tukajšnjem gradu sneta zadnja francoska trobojnica, nakar so čete takoj odkorakale na kolodvor. General Guillaumat, vrhovni poveljnik francoskih čet v Porenju je zapustil Mainz popoldne. Predsednik mednarodne komisije v Porenju je povodom odhoda francoskih čet izjavil, da pomeni 30. junij 1930 pričetek perijode končne sprave med narodi.

Angleška spodnja zbornica proti predoru Rokavskega preliva

LONDON, 1. julija. Anglija je končno odklonila načrt gradnje predora pod Rokavskim prelivom med Anglijo in Francijo. Na podlagi interpelacije nekega poslanca se je vršila včeraj v spodnji zbornici obširna razprava o tem problemu, tekom katere so nasprotniki tega načrta naglašali, da bi predor v primeri z velikimi stroški nikakor ne prinašal enakovrednih koristi in bil z gospodarskega in političnega stališča brezpomemben. Me-

re v prilog poslovanja stare slovenske uprave.

In kako gospodarijo komisariji? Dočim je stara uprava na račun honorarja za člane uprave jemala letno skupno 2100 lir, dobiva komisar mesečno 3000 lir. Na račun Zveze si je nabavil avtomobil. Režijski stroški Zveze so tekom enega leta pod komisarjem narasli za 160.000 lir napram stroškom v letih stare uprave. Prvi komisar Petrela je dvignil pri Zvezi plačo za 15 mesecev, dočim je bil v resnici pri Zvezi samo 4 mesece. Komisarija sta ukinila »Gospodarski list« in blagovni oddelek. Pri tej priliki je komisar dal blago u akredit nekemu fašističnemu podjetju, ki je propadlo, in je Zveza ogromno izgubila. Tekom dveh let

rodajni za odklonitev pa so bili vsekakor argumenti vojaških krogov, ki so podarjali, da bi postal predor v primeru vojne za Anglijo lahko zelo usoden. Pri glasovanju, ki se je nato vršilo, je bil predlog za gradnjo predora pod Rokavskim prelivom odklonjen s 179 proti 172 glasovom.

Dr. Beneš o habsburškem uprašanju

PRAGA, 1. julija. Zunanji minister dr. Beneš izjavlja v »Venkovu«, da ne veruje v restavracijo Habsburžanov, ker bi se vsak tak poizkus zelo naglo izjalovil. Mala antanta nikakor ni izpremenila svoje trdne volje, da vse take poizkuse energično prepreči. Sicer pa bi restavracija Habsburžanov naletela na najodločnejši odpor tudi pri drugih državah in to ne morda samo radi tega, ker obstojajo v tem vprašanju mednarodne obveznosti med Madžarsko in vevlastmi, temveč tudi med velesilami in Malo antanto, kar se le prečesto prezre. Predvsem je treba poudariti pravno stran tega vprašanja, kajti Mala antanta nikakor ne more privoliti v razveljavljanje teh dogovorov.

Otvoritev zračne proge Praga Zagreb — Sušak

ZAGREB, 1. julija. Povodom današnje otvoritve zračne potniške proge Praga - Zagreb - Sušak dospelo semkaj zastopniki češkoslovaške družbe za zračni promet, ki bodo svečano sprejeti. Ob 3.30 prileti prvo redno potniško letalo iz Prage v Zagreb in bo kmalu nato nadaljevalo polet na letališče pri Sušaku.

fašistične uprave so vloge pri Zvezi pale za krog 2 milijona lir. Komisar je bil brez sredstev in je najel posojilo v iznosu 5 milijonov lir. S tem posojilom je tako sijajno gospodaril, da pred mesecem dni Zveza ni mogla izplačati vlog. Nedavno je morala Zveza zopet najeti 350.000 lir hipoteknega posojila na svojo palačo v Gorici.

Tako se dela pod fašistično upravo dolg za dolgom, nastaja izguba za izgubo. Kdo jih bo nadoknadil? To je žalostna usoda nekoč mogočne slovenske gospodarske organizacije na Goriškem, in nič mnogo bolje se ne godi zvezi za Tržaško. Klasičen dokaz, kako fašizem upropaša vse, kar mu pride pod roke v naši Julij-ski krajini.

Težka železniška nesreča pri Leningradu

MOSKVA, 1. julija. Radi napačno postavljene kretnice je včeraj osební vlak, ki je prihajal iz Irkutska, tik pred Leningradom skočil s tira. Lokomotiva in trije vozovi so se popolnoma razbili, 25 potnikov je bilo ubitih, 28 pa težko ranjenih.

Dremavica v Pragi

PRAGA, 1. julija. Tu so se zadnje dni pojavili 4 primeri oboletosti za dremavico. Zdravniki skušajo zdraviti nevarno bolezen z nekim novim sredstvom, ki ga pridelavajo iz neke afriške rastline.

Silna vročina v Londonu

LONDON, 1. julija. Včeraj je zajela mesto in okolico nenavadna vročina. Po mestu se je omehčal asfalt in je bil promet močno oviran. Radi vročine so uradi zaprti. V bolnicah je vse polno ljudi, ki jih je zadela solnčarica.

Zenska — ravnatelj milanske Scale

MILAN, 1. julija. Vođstvo Scale, naj večje opere na svetu, je bilo poverjeno tajnici pokojnega ravnatelja, Aniti Colombo.

Plaz zasul ulak

LONDON, 1. julija. »Exchange Telegraph« poroča iz Tokija, da je v bližini Yamaguhikena velik plaz zasul potniški vlak in pokopal pod seboj vse potnike. Nad 800 železniških delavcev je odhitelo takoj na pomoč. Reševalna dela so bila zelo težavna. Pogrešajo skupno 50 oseb, ki so se najbrže zadušile.

Novosti na našem živilskem trgu.

Laškimi marelcam, katerih prihod smo pred kratkim naznanili, so sledile prve domače marelce po 2 komada za 1 Din ali kg po Din 16.—. Prve pohorske maline se prodajajo po Din 5.— do 8.— liter, prvi bob po Din 2.50 liter, a domača prva čebula je spodrinila dosedaj vladajočo laško. Domača zelena paprika se dobi na trgu po Din 1.—. Zelo pohvalno je treba omeniti, da so postavili na trg kar 3 vrste novih miz.

Ni dneva brez tatvin.

Lesnemu trgovcu Francu Vogrinu v Stritarjevi ulici je bilo prejšnjo noč iz skladišča ukradenih več desk. Vinarski in sadjarski šoli pa isto noč s posestva ob Vrbanovi ulici nad 100 salatnih glav.

Po strelovodu je plezal.

Na ovadbo službojučega zdravnika v bolnici je bil včeraj dopoldne aretiran 21letni Stefan Maršič, pristojen v srez Novo Gradiško, sicer žagar v Ljubljani, ki je bil malo poprej izpuščen iz bolnice, pa je kmalu nato plezal po strelovodni žici bolnice v prvo nadstropje zavoda, kjer so spolno bolne ženske. Na policije je izjavil, da so ga ženske razjezile, ker so nanj iz oken pljuvale.

Ako želiš imeti lepe knjige, pristopi k „Vodnikovim družbi“!

Razstave mariborskih osnovnih šol

DVODNEVNA REVIIJA ŠOLSKIH USPEHOV. — ZANIMANJE STARŠEV IN PRIJATELJEV MLADINE. — ZLATA SREDNJA POT »NOVE ŠOLE«. — POSEBNOSTI UČITELJEV. — POSEBNOSTI ZAVODOV. — POMOŽNA ŠOLA. — INTELIGENČNE PREIZKUŠNJE. — DUŠEVNI PROFILI. — LEPI USPEHI.

Vidov dan — zaključne šolske slavnosti — počitnice! Toda letos ni bilo tako! Še dva dni je žrtvovalo mariborsko osnovnošolsko učiteljstvo, da je v razstavah pokazalo sadove svojega celoletnega vzgojnega in učnega prizadevanja. Roditelji in drugi prijatelji mladine so v polni meri vpoštevali idealne namene učiteljstva in razstavnih prostorih so bili od jutra do večera obilno obiskani. Posetniki so se izredno zanimali za posamezne stvari, občudovali krasne izdelke, nekateri so pa že iskali tudi informacij radi delovnega načina, zveze z ostalimi predmeti itd.

Znano je, da tudi naše šolstvo preživlja neko prehodno dobo, ki zahteva v šoli zopet duha starih pedagogov-klasikov: »V šolo mnogo solnca, radosti, veselja! V aktivnosti in v ustvarjanju se naj razvijajo vse otrokove sile k čim večji samostojnosti!« S to vsestransko delavnostjo (pisanje, risanje, gnetenje, izrezovanje, lepljenje, vezanje, žaganje...) se seveda ne zanemari pridobivanje kulturnih dobrin. Nasprotno! Baš z zbujanjem otrokove aktivnosti in iniciativnosti, z nego ročnega dela, s skupinskim delom itd. je celotno šolsko delo bolj praktično usmerjeno, to pa le v toliko na škodo »znajanja«, v kolikor je to bilo vedno le balast za otrokovo duševnost in njegov razvoj.

V povojnih šolsko-reformatorskih smereh je bil Maribor že dolga leta žarišče vsega proučevanja, kar se je že ponovno povdarjalo. Zato je tudi jasno, da si učiteljstvo polagoma osvaja nove ideje — v kolikor pač odgovarjajo slovenskim razmeram in potrebam. Radi pestrosti in številnosti novih pedagoških stremeljenj je pač **zlata srednja pot** najbolj sigurna in to so pokazale tudi letošnje šolske razstave!

Zanimivo je dejstvo, da so letošnje razstave zavzele sistematično razvrstitev materiala (pri risanju: od pike do kroga, in elipse, pri gnetenju: od krogle do kompliciranih oblik itd.), čeprav še niso razen na pomožni šoli — sprejeli razvrstitev po delovnih ali življenjskih enotah. Razstave pa kažejo dokajšen preokret v smer konstruktivne aktivnosti: iz vseh predmetov diha pravo, pristno življenje, praktičnost in čut za dobro in lepo.

Prav lepo je na razstavah prišla do izraza **učiteljeva individualnost**, ki jo moderna pedagogika visoko ceni, saj je vzgoja — idealno vzeto — izživljanje vzgojiteljeve osebnosti. V razstavah smo jasno videli tu vpliv **ekonomičnega učitelja**, ki vrednoti vse ali vsaj pretežno le iz vidika koristnosti, tam vpliv **estetičnega učitelja**, ki ji je doživljanje čisto in lepote smoter vsega šolskega dela. **Socialni tip učitelja** polaga veliko važnost na skupinsko delo, **politični** na državnoznanstvene vrednote celotnega pouka, **teoretični** pa se zadovoljuje predvsem z izobrazbo umskih zmožnosti. Kritičen opazovalec doživlja prijetno presenečenje ko vidi, da je poudarek »enotnosti« in sistematike odpadel in da je učiteljstvo odklonilo tudi prošlulo razporeditev po predmetih, ki naj napravi na povprečnega opazovalca le preračunani efekt. Namen razstav pa je, da nudijo pregled celotnega šolskega dela po razredih.

Pa da si bežno ogledamo posamezne zavode! **I. deška osnovna šola** (Razlagova ul.) je razstavila sijajne risbe, vse zvezke, delovne knjige, glinaste izdelke itd. Posebno pozornost so vzbujali izdelki I. razreda, ki je tudi eden izmed onih razredov, ki so letos preizkušali novo metodo v čitanju in pisanju. Začeli so z velikimi tiskanicami in šele pozneje s pisanjem. Pisave so individualne, pravo zrcalo otroške duše brez pretvarjanja. Tudi risbe in izdelki tega razreda kažejo, da šola goji strnjeno v pouku.

I. deška osnovna šola (Slomškov trg) goji poleg lepih deških ročnih del predvsem izrezovanje, ki se stopnjuje po razredih do izredne popolnosti v minucioz-

nem izrezovanju silhuet. Zanimivo je slikanje na stenske krožnike v narodni ornamentiki, ki je tudi v risbah dobro zastopana.

II. deška osnovna šola (Razlagova ul.) preseneča s svojimi originalnimi pripomočki, ki so si jih dečki sami napravili: decim. tehtnica, škrpčevje, ponazorila za higijeno (krvni obtok, kosti, srce, uho itd.) Izredno imponirajo tudi risbe, posebno zanimiv je pa I. razred kot »reformni razred« z dobrimi uspehi tudi že v — spisu! Pisave so samonikle in prav lične.

II. deška osnovna šola (Magdalenska) je razstavila prav lepe risbe z narodnimi motivi, slikane vaze in izredno mnogo dekl. ročnih del praktične vrednosti: perilo, blazine, zastorje in druge uporabljive predmete, kar je z ozirom na proletarsko deco tega okraja posebne hvalne vredno!

III. deška osnovna šola (Ruška c.) je pokazala, da v veliki meri vpoštevata delavski milje predmetstva. Ves pouk se naslanja na delavske potrebe, kar jasno kažejo raznovrstnosti v delu: gnetenje, pletenje košaric, vezanje knjig, tehnična dela (eroplani) in umetniška dela z žagico (Laubsäge), ki bi jim prisodil izvor na tehniških šolah (postelje, izrezljani stolčki in mizice). Tudi risbe so pokazale, da je ves pouk zgrajen na praktični podlagi.

IV. deška šola (Cankarjeva) polaga največjo važnost na dekl. ročna dela, ki so povsem praktične vrednosti in to od I. do 5. razreda: perilo, blazine, oblekice, stenske preproge itd. — Vse izredno okusno izdelano. Risbe so pokazale gojitev ornamentike v zvezi z ročnimi deli, žal pa pismenih izdelkov ni bilo v razstavi.

Dekl. šola v Studencih je bila edina okoliška šola, ki je priredila razstavo. Tudi tu smo videli, da učiteljice v polni meri upoštevajo delavske potrebe in njihovo praktično usmerjenost. Ročna dela (perilo, zavese, blazine) so izredno ugaljala, prav tako risbe in delovne knjige, ki kažejo strnjeno pouka v vseh razredih. Razdelitev celotne snovi v življenjske skupine znači velik napredek napram napisavanju snovi izoliranih predmetov.

Pomožni šoli je pa ob svoji prvi reviji šolskega udejstvovanja bila posvečena posebna pažnja. Svoboden in individualen pouk slabonadarnih dece je bil do sedaj širši javnosti neznan. Da se hoče tudi slabonadarnost omogočiti razvoj posejdujočih sil in zmožnosti, je razstava izdelkov lepo pokazala. V 3 delovnih enotah razvrščene stvari (»Kaj smo delali v jeseni« (pozimi, spomladi) nudijo jasen pregled celotnega dela, zveze posameznih predmetov in lep razvoj tvorilnih sil nekdanjih proslulih »slabičev«.

Intelligenčne preizkušnje po raznih metodah (Sante de Santis, Binet-Simon in Rossolimo-Bartsch) so poglavje, ki zasluži posebne obdelave. Duševni profili, ki jih sestavljajo z najrazličnejšimi poizkusi strokovnjaki, so lahko podlaga za določitev bodočega poklica.

Vsekakor bo potrebno, da se stvar še nadalje popularizira. Morda bo to prvo preiskavanje temelj vsemu nadaljnjemu delu, za bodočo posvetovalnico za poklice ki bodo pri nas zelo potrebni. Obenem pa bo širša javnost spoznala važnost te izredne šolske ustanove, ki ima namen pomagati trpečemu in bednemu otroku!

Razstave ob letošnjem Vidovem kažejo, da se učiteljstvo stalno izpopolnjuje. Uspehi so res taki, da mariborskemu učiteljstvu lahko v polni meri čestitamo ter po uspešnem in trudapolnem delu želimo: **vesele počitnice!**

Krožek upokojenih učiteljev (ic) v Mariboru

priredi v četrtek dne 3. julija izlet v Limbuš — gostilna Robič blizu šole. Večina se poslužila vlaka, ki odhaja z glavnega kolodvora ob 13.18 po 1. dne. Povratek ob 18.11.

Mariborski in dnevi drobiž

Povratek mariborskega sokolskega vlaka.

Posebni vlak mariborske sokolske župe se je vrnil danes dopoldne ob pol 12. v Maribor.

Sprememba posesti.

Ana Marin je svojo hišo v Vojašniški ul. 5 prodala posestniku in mesarju iz Cirkovec Maksu Koržetu za 170.000 Din.

Mariborski učiteljski maturanti iz l. 1880., 1881. in 1882

se snidemo letos k tovariškem kramljanju v Rogaški Slatini dne 5. in 6. julija po običajnem vspredu, tako da bomo brez izgovorov, v soboto popoldan vsi tam, ker proslavimo ob enem 50letnico tovarišev-jubilantov letnika 1880. Iz Grobelnega v Rogaško-Slatino imamo 5 vlakov tje in nazaj na razpolago. V soboto večerni sestanek v hotelu »Solnce«. Primerna prenočišča poskrbljena. V nedeljo jutraj se vdeležimo korporativno službe božje. Slučajni izleti, skupen obed ob 13. uri, potem razid. Vsak udeleženec naj naznaní svoj prihod tovarišu-jubilantu Ivanu Kitu v Rogaško Slatino do 3. julija, da se vse pravočasno naroči. Tovariši (šice) dobrodošli. Na zdravo in veselo snidenje! V imenu sklicateljev: Tone Porekar. —

Na študijsko potovanje v inozemstvo

je odšlo danes jutraj 12 maturantov in 4 maturantije mariborske trgovske akademije, katerim sta se pridružila še 2 privatna udeležena. Ekskurzijo vodi profesor trgovske akademije v Ljubljani, g. Pregelj, nadzorstvo pa je prevzela iz posebne požrtvovalnosti gospa Zora Ravnik, soproga mariborskega odvetnika g. dr. Rudolfa Ravnika. Ekskurzisti so se jutraj ustavili v Gradcu, nato pa odpotovali v Monakovo, kjer ostanejo nekaj dni, da si ogledajo vse znamenitosti mesta. Iz Monakova odpotoujejo v Hamburg, to važno svetovno pomorsko pristanišče, potem pa v Amsterdam na Nizozemsko in v Pariz, odkoder se potem preko Italije vrnejo v domovino. Študijsko potovanje bo trajalo mesec dni. Želimo, da bi si prvi maturanti naše trgovske akademije na potovanju čim bolj izpopolnili svoje znanje in se vrnili vsi zdravi domov. —

Na počiniški koloniji pri Sv. Martinu na Pohorju

je bilo v preteklem mesecu oskrbovanih 48 otrok in sicer 38 iz Maribora in 10 iz Celja. Od teh je bilo sprejetih 10 na lastne stroške, ostali na banovinske, večji del iz banovinskih dečkih zavodov. Danes jutraj sta odšla na kolonijo dve skupini in sicer ena z vlakom čez Slovensko Bistrico, druga z mestnimi avtobusi čez Poljskavo, skupno 110 otrok, od teh 50 s podporo mestne občine mariborske, 20 s podporo banske uprave, ostali na lastne stroške. Jutri pride še 40 otrok iz Varždina in Krapine, katerim je društvo za zdavstveno zaščito otrok in mladine pripravilo spalnice in oskrbo v šoli v Šmartnem. Skupno bo v juliju v tej koloniji nad 150 otrok. Kolonijo bo vodil upravitelj g. Dimnik, zdravstveno nadzorstvo bo imel g. dr. Vrtovec, za ostalo nadzorstvo sta dve zaščitni sestri ter 8 nadziralcev oz. nadziralatelj. Kuhinjo in notranjo oskrbo so prevzele 8. šolske sestre iz Slovenske Bistrice. —

Slabo stanje ceste Slovenska Bistrica - Sv. Martin na Pohorju.

Tako iz krogov turistov, kakor tudi domačinov smo naprošeni za objavo sledečih vrst: Iz Slovenske Bistrice vodi do Šmartna na Pohorju 9 km dolga cesta, ki je skraja še dokaj vozna, a se pozneje spreminja v pravcati »križev pot«, kar čutijo ne-le avtomobilisti, ampak tudi pešci. Za oskrbovanje te ceste sta odredjena dva cestarja, podrejena cestnemu odboru. V interesu povzdige tujkega prometa, bi bilo, če bi se kompetentni krogi pobrigali vsaj za to, da se popravi najbolj razdrapana mesta predmetne ceste, kajti sicer bo tako vsaka avtotura, kakor hoja peš-turistov vedno — »pretresljiva«. — Tudi spravljanje blaga in materiala do Šmartnega je silno zamudno in mučno za ljudi in živali. —

Pozor!

Vsi, ki so se prijavili za delo v Franciji, naj se zgledajo zanesljivo v sredo 2. julija ob 8.30 dop. pri Borzi dela v Mariboru.

Afero železničarjev

iz delavnice drž. železnice v Mariboru, ki so bili dne 13. marca aretirani radi suma komunizma, je odstopilo državno sodišče v Beogradu mariborskemu okrožnemu kot sodečemu sodišču in se bo vršila že v bližnjih dneh glavna razprava. Kakor znano, je bilo 13. marca aretiranih skupno 6 železničarjev iz delavnice, a so bili med tem 3 že izpuščeni iz preiskovalnega zapora. —

Dekliška kolonija Pomladka Rdečega križa v Mariboru

odide v sredo, dne 2. julija v Bakarac. Deklice naj se zbere tega dne ob 15.30 (3.30 popoldne) na dekliški meščanski šoli II. v Cankarjevi ulici, odkoder je potem skupen odhod na kolodvor. — Herma Bračič, voditeljica kolonije. —

Kolonija pod mostom

se je 29. junija pomnožila za novo družino 9 članov. Priselil se je Jakob Šketc, ki je bil deložiran iz hiše Ob bregu 16, z 8. družinskimi člani. Sedaj je tam 7 deložiranih družin in mestna uprava bo vsekakor morala nekaj ukreniti, da se temu napravi konec.

Zdravljenje vojnih invalidov v Toplicah pri Novem mestu

se prične 3. julija za vse upravičene vojne invalide dravske banovine. Obsega radioemanacijske kopelji, po potrebi tudi mehanoretapijo, za ves čas zdravljenja popolno brezplačno oskrbo, hrano in stanovanje v Invalidskem domu v Toplicah. Pravico do brezplačnega zdravljenja imajo sicer vsi invalidi, ki so po mnenju uradnega zdravnika takega zdravljenja potrebni, toda vojni invalidi, VII., VIII. in IX. skupine le tedaj, če je bolezen, za katero se žele v Toplicah zdraviti, v vzročni zvezi s priznano invalidsko hibo. Prošnje je naslavljeni na kr. bansko upravo dravske banovine v Ljubljani. Prošnji je treba priložiti: 1. Dokaz o invalidnosti: uradno poverjen prepis sodnega sklepa o priznanju invalidnine po starem ali po novem zakonu, ali prepis uverenja, da je upravičen prejemati invalidnino tudi po novem invalidskem zakonu; 2. zdravniško izpričevalo uradnega zdravnika, da je tako zdravljenje potrebno. Vojni invalidi VII., VIII. in IX. skupine morajo razen tega priložiti prepis invalidskega uverenja o zadnjem komisijskem pregledu. Dobo zdravljenja določi v vsakem posameznem primeru kopališki zdravnik povodom prve zdravniške preiskave. Nastanitev vseh invalidov brez izjeme je skupna v poslopiu Invalidskega doma. —

Torek — Sreda

kabaretni večer
Velika kavarna-Palais de danse
Nov spored!

Svinjski sejem v Mariboru.

Na svinjski sejem dne 27. junija je bilo pripeljanih 170, prodanih pa je bilo 147 svinj. Cene so bile sledeče: 5-6 tednov stari prašiči 200-225 Din, 7-9 tednov 270-300, 3-4 mesece 350-400, 5-7 mesecev 480-560, 8-10 mesecev 650-850, 1 leto 1.100-1.200, 1 kg žive teže 11-13 Din, 1 kg mrtve teže 16-18.50 Din.

Izgubljena zlata zapestnica.

V nedeljo je bila na Mariborskem otoku od vhoda do kabin izgubljena zlata zapestnica. Najditelj naj jo izroči proti nagradi v upravi »Večernika«, Aleksandrova 13. —

Dan slovenske knjige v Št. Ilju.

Dne 6. julija se bo praznoval v Št. Ilju dan slovenske knjige, ki se mora razširiti po vsej naši severni meji. Nastopi »Jadran«! —

Borza dela v Mariboru

išče hujno 40 tesarjev za inozemstvo.

Društvo jugoslovanskih akademikov, v Mariboru.

V soboto 5. t. m. priredi društvo svoj običajni vsakoletni društveni izlet na Pohorje (Fala - Klopni vrh - Pesek - Ribniška jezera - Ribnica). Zbirališče v soboto ob 13. uri na glavnem kolodvoru, odhod s koroškim vlakom ob 13.18. Vpeljani gostje po društvenih članih vabljeni, za članstvo obvezno. Abiturienti dobrodošli.

Vrtno poljedelstvo

SISTEM VRTNEGA POLJEDELSTVA. — KALKULACIJA PRI KMEČKEM GOSPODARSTVU. — ZA POS KUSNA VRTNA POLJEDELSTVA.

Zelo priporočljivo bi bilo vsekakor, da bi se tudi za poljedeljski in sploh kmečki naraščaj uvedla vajeniška doba z izpiti itd. Da bi se s tem neprimerno dvignilo naše poljedelstvo, da bi postala produkcija večja in da bi naša zemlja lahko preživljala več ljudi, kakor jih sedaj, je menda jasno in o tem ni treba debatirati. Zdi pa se nam, da bi bilo za nas Slovence z našo majhno zemljo in malimi kmečkim gospodarstvi priporočljivo tudi to, da bi se pričeli zanimati za takozvano vrtno poljedelstvo, kakor je udomaćeno v nekaterih delih Kitajske in Japonske, v treh krajih Zedinjenih držav Severne Amerike, v bližini Milana v Italiji ter po nekod na Danskem.

Kakor že iz navedenega vidimo, je ta način obdelovanja zemlje udomaćen doslej povsod tam, kjer je gostota prebivalstva velika in kjer je zemlje premalo, najbolj pa v jugozapadni Kitajski, kjer omogoča eksistenco ogromnim milijonom ljudi. O njegovih podrobnostih na tem mestu seveda ne moremo razpravljati, njegove glavne značilnosti so pa te: da se zemlja obdeluje tudi na polju tako kakor na vrtovih, da se sejejo in sade le one vrste, ki najbolj hitro in največ rode, ki so v prehrani prebivalstva izdatne in da se skratka iz zemlje dobi čim več. Kajti, znano je, da daje že navaden dobro obdelovan zelenjadni vrt sorazmerno neprimerno več kakor mnogo večja, po našem poljedeljskem načinu obdelovana njiva. V okolici naših mest in po mestih preživljajo n. pr. mali vrtni kompleksi cele družine razmeroma dobro, med tem ko bi kmet v vasi s takim koščkom zemlje, ko bi bil vezan le nanj, moral poginiti. Razumljivo pa je, da je za tako obdelovanje tal treba več strokovnega znanja, več požrtvovalnosti, neumorne pridnosti in da je treba zemlji, od katere se več zahteva, tudi več dati.

Ali eno je, pri takem obdelovanju zemlje ne gre nič v zgubo, dočim je n. pr. sedanje naše poljedelstvo naravnost potratno, kar se tiče izrabe tal, gojenja vrst itd. Kdor se samo, tudi le slučajno ozre na naše njive, vidi takoj, koliko tal je izgubljenih in

brez haska. Pri tem je pa treba tudi pomisliti, da se pri nas često sejejo in sade vrste, ki se absolutno ne izplačajo, ker bi se že gotovi produkti drugje dali mnogo cenejše kupiti. To bi bilo treba tedaj temeljito vzeti v poštev pri preureditvi in izboljšanju našega poljedelstva, posebno pa še pri uvajanju vrtnega poljedelstva. Sejati in saditi bi se morale tedaj le one vrste, ki so za naša tla posebno prikladne, ki pri nas dobro uspevajo in ki se dajo čim najbolje spraviti na trg in prodati. One vrste živil, ki so drugod cenejše in ki se morejo kupiti za nižjo ceno kakor so naši pridelovalni stroški, naj bi se rajši kupovale za denar, ki bi se dobil iz ugodnejših in dobičkanosnejših vrst.

Pred vsem pa bi bilo našega poljedelca in sploh kmeta treba naučiti kalkulacije, ki je v vsakem gospodarstvu neobhodno potrebna. Brez nje trgovec, obrtnik, podjetnik, industrialec itd. sploh ne bi mogel eksistirati. Le kmetu se zdi, da mu ni potrebna in živi še vedno, kakor njegovi predniki pred davnimi stoletji, od slučajnosti tal, vremena itd., tedaj docela na slepo. Zato bi moralo biti navajanje h kalkulaciji eno glavnih opravil naših nižjih kmetijskih in poljedelskih šol in strokovnih predavanj. Seveda pa bi spreminjanje načina poljedelstva, posebno pa uvajanja vrtnega poljedelstva, ne kazalo propagirati brez predhodnih temeljitih praktičnih studij. V ta namen pa bi se morala najprej osnovati poizkusna gospodarstva z vrtnim načinom obdelovanja poljedelske zemlje. Osnovati bi jih morala seveda bodisi država ali pa banovina. Vodstvo bi moralo biti poverjeno strokovnjakom, eventuelno specialistom, ki naj bi se v ta namen na javne stroške poslali za gotovo dobo v državo, kjer je ta način že vdomaćen, n. pr. v Italijo, ki je nam najbližja. Pred vsem pa bi bilo treba, da bi od samih razprav in teorij prišli že enkrat tudi do konkretnega dela. Merodajni faktorji naj tedaj o tem razmišljajo in naj čimprej storijo svojo dolžnost, kajti od tega odvisi vsa naša bodočnost!

O kraljestvu Jemenu

Arabija ima devet suverenih držav. Med njimi je Jemen, suverena, absolutna kraljevina (imam = kralj, imamat = kraljevina). Meri 195.000 kvadr. kilometrov in ima 1 milijon prebivalcev islamske in šiitske veroizpovedi. Glavno mesto Sanaa ima 25.000, luka Holeida pa 40.000 prebivalcev. Znameniti potnik in raziskovalec Josip Kessel, ki po Afriki in Aziji proučuje vprašanje trgovine s sužnji, opisuje svoja opazovanja v seriji člankov v pariškem »Le Matin«. V Jemenu ni naletel na sužnje, pač pa v zavestniški državi Hedžas. O Jemenu pa pripoveduje nekaj zanimivih stvari: vladar je strah in trepet svoje zaprte države. Nikdar ni hotel pripustiti kakšnega inozemskega diplomatskega ali konzularnega zastopstva. Tam ni kontrole, ni infiltracije iz Evrope. Evropo zastopa ko maj tucat intelektualcev. Vse izhaja iz kraljevske oblasti, vse sloni na njenem dovoljenju: da se izkrcaš v luki, da smeš tam stanovati, da smeš odpotovati. Kar turškiemu imperiju tekom stoletij ni uspelo, namreč ukročenje divjih plemen, to je uspelo temu arabskemu vladarju s pomočjo njegovega sina, Ahmeta Šif-el-Islam, ki ga nazivajo »meč islama«. Kessel sam je bil navzoč, ko so nekoč pripeljali skupino talcev teh divjih plemen: bili so okovani v težke okove in pod udarci bičev so se, krvaveč, pomikali naprej. Istočasno je prihajal četnik, ki je nosil par vreč odsekanih človeških glav, ki so jih pozneje pritrtili na mestnih hišah. Drugi kraljev sin ni krvoloben bojevnik, ampak evropski naobražen človek. Minister zunanjih zadev je bivši turški diplomat Raghib, človek velike naobrazbe. Vrš ob enem funkcijo vzgojitelja kraljevih otrok, ki žive v najstrožji

Stiri glavne zračne poti ptic-selivk

Znanstveni način danskega profesorja Mortensena, da se posameznim pticamselivkam pritrji na noge mal znak s številko in imenom postaje, je doslej ugotovil tekom 30 let sledeče rezultate: so štiri glavne smeri, po katerih lete ptice-selivke in sicer: zapadna obalna pot preko Francije, Španske in Gibraltara, dalje jadransko-tuniška pot preko Sicilije, tretja je italijansko-španska pot preko Korzike, Sardinije, Bolearov in Španske in četrta je bosporsko-sueška pot. Večina ptic ne leti preko Alp, le one, ki stanujejo tik pod severnimi odcepi Alp, lete preko njih. Ptice se na letu drže vedno iste poti in se nikdar ne razgubijo. Zakaj se ptice sele? Svoj čas so biologi predpostavljali, da je vzrok selitvi pomanjkanje hrane. Vendar pa po novejših raziskovanjih to ne more biti edini razlog, ker v času, ko ptice selivke odlete na jug, je v vseh krajih še dovolj hrane. Tudi temperatura, zračni tlak in zračni toki ne morejo biti — kakor so to pokazali razni eksperimenti — pravi razlog za selitev. Zato so znanstveniki danes mnenja, da je pravi razlog naravni nagon — instinkt. Tisoč in tisočletja že beže ptice pred zimo, to se jim je vcepilo tako v organizem, da je postalo — nepremagljiv na-

gon. Jeseni postanejo lastovke nervozne, se zbirajo, ptice v kletkah toliko da ne zdivjajo, ko njihove svobodne tovarišice odhajajo na dolgo pot. Najmlajši zarod ptic selivk odhaja prvokrat na jug, ne da bi imel le malo pojma, kam leti. In vendar dospejo vse v kraje, kjer je pred njimi prezimilo že na tisoče generacij. Zanimiva je teorija Middenforfova iz l. 1855, ki pticam selivkam pripisuje, da imajo magnetsko lastnost, ki jih privlači na jug in zopet nazaj na sever.

Češkoslovaški Rdeči križ

Imel na Vidov dan v Pragi svojo redno letno skupščino pod vodstvom predsednika dr. Alice Masarykove, ki je poročala zlasti o mednarodni konferenci Rdečega Križa meseca oktobra v Bruslju. Tam ima delegacija češkoslovaškega Rdečega Križa nalogo, da poroča o svoji akciji za »božji mir«, ki je v vsem inozemstvu zbudila mnogo pozornosti. Verjetno je, da se bo Rdeči Križ tudi v drugih državah odločil za enako velikonočno akcijo. Tudi je poročala, da sta se končno sporazumela mednarodni komite Rdečega Križa v Ženevi in mednarodna liga RK v Parizu o obojestranskih kompetencah. Češkoslovaški Rdeči Križ ima danes pod svojim vodstvom nad 600 raznih socijalnih in zdravstvenih institucij in nad 900.000 članov (440.000 odraslih, 460.000 mladine). Priredil je nad 300 samaritanskih tečajev, ustanovil 223 rešilnih postaj, od teh 78 z avti. Ima 314 počitniških kolonij za krog 17.000 otrok. V zadnjem poslovnem letu je priredil 15.000 predavanj iz narodne higijene in zdravstvenega skrbstva za nad tri milijone poslušalcev, ter 1600 tečajev o prvi pomoči, vsak tečaj po 30 predavanj. Letni promet češkoslovaškega RK je znašal lani krog 300 milijonov Kč. Vsekakor ogromno delo!

Tašča, ki zapelje in odpelje hčerkinega moža

Pred civilnim sodiščem v Čikagu se je odigral nedavno zanimiv proces za ločitev zakona. Mati, odnosno tašča je igrala v procesu značilno ulogo. Miss Ana John, ki se je poročila že s 17. letom, je danes v 37. letu, pa je še vedno lepa in poželjena vredna. Njena 19letna hčerka se je pred kratkim poročila z odvetnikom Mackensom. Sedaj pa je tožila ta hčerka na ločitev zakona, češ, da je njena mati s silo odpeljala svojega zeta, njenega moža. Miss Ana John je s svoje strani trdila, da jo je zet nagovoril, da je z njim zbežala. Ko je hčerka to slišala je impulzivno zabrusila materi v obraz, da bi si bila lahko beg prihranila, ker ji je itak hotela Williama prostovoljno podariti. Ko je mister William Mackens pričel pred sodniki zagotavljati, da svojo ženo vroče ljubi, mu je ta pripeljala krepko zausnico, in ko jo je sodnik radi tega posvaril, je vzrojila: »Kako naj spoštujem človeka, ki se brez odpora da odpeljati od svoje tašče! Ta človek brez energije niti na mojo zausnico ni reagiral!« Sodišče je zakon ločilo, ne da bi se spuščalo v vprašanje, ali je zet odpeljal taščo ali tašča zeta.

Boj ploski nogi

Češkoslovaški listi javljajo, da se bo letošnji kongres češkoslovaškega ortopedskega društva bavil v prvi vrsti s problemom borbe proti ploskim nogam (Plattfuss). Ugotovljeno je, da je med prebivalstvom Prage 94% ploskonožcev. Kongres se bo bavil s konstrukcijo obutve, ki bi bila v higijskem pogledu neoporečna. Tudi Bat'ja je obljubil praktično sodelovanje, kar je vsekakor važno, ker Bat'jeve tvornice izdelajo dnevno 105.000 parov obutve.

Palačo solnca

so zgradili v Slucku, bivšem Pavlovsku, blizu Lenjingrada. Palača solnca je aktinometrični zavod in bo dobival moč solnih žarkov, ki padajo na zemljo. Svečana otvoritev palače se bo vršila v prisotnosti inozemskih znanstvenikov,

Sport

Mednarodne rokoborbe v Unionu

Deseti večer mednarodnih rokoborbnih tekem je privabil rekordno število gledalcev; navzočih je bilo približno 1000 oseb.

Presenečenje večera je bila zmaga bolgarskega prvaka Beliča, ki je po 27. minutah premagal madžarskega šampiona Weisza. Borba je bila zelo ogorčena, vendar je bil Belič spretnejši in je končno tudi odnesel zmago.

Nato je sledila odločilna borba med Jugoslovonom Janešem in Avstrijcem Kawanom. Ta boj je končal po 35. min. z zmago Kawana, ki je bil tudi očitno boljši. V ostalem je bila borba jako fair in je nudila lepe slike.

Kot tretji par sta nastopila Madžar Weisz in Italijan Marko de Petri. Borba je bila dovolj ogorčena in je v drugem polčasu potekla v delni premoči telesno močnejšega Weisza, ki je tudi nasprotnika v 12. minuti položil na deske.

Po X. rundi je stanje naslednje: Belič (Bolgarija) 5 zmag, 3 neodl., Bognar (Madžarska) 4 (3); Kawan (Avstrija) 3 (3); Jandera (Češkoslovaška) 1 (1) 3; Janeš (Jugoslavija) 1 (1) 2; Weisz (Madžarska) 1 (3) 2; Marko de Petri (Italija) 1 (0) 5.

Današnje borbe.

I. Kawan (Avstrija) : Bognar (Madžarska) odločilna borba. II. Janeš (Jugoslavija) : Jandera (Češkoslovaška) odločilna borba.

Nogometno državno prvenstvo.

Jug. nogometni savez je izdelal nove propozicije tekmovanja za državno prvenstvo, ki se bodo vršile v naslednjem vrstnem redu.

7. septembra: zmagovalac Jugoslavija - Bačka proti BSK; zmagovalac Concordija-Ilirija proti zmagovalcu Hašk-Slavija (Osijek); Hajduk proti Slaviji (Sarajevo).

14. septembra: zmagovalac Concordija-Ilirija proti zmagovalcu Jugoslavija-Bačka; BSK proti Slaviji (Sarajevo); Hajduk proti zmagovalcu Hašk-Slavija (Osijek).

21. septembra: zmagovalac Jugoslavija-Bačka proti Slaviji (Sarajevo); zmagovalac Hašk-Slavija (Osijek) proti BSK; Hajduk proti zmagovalcu Concordija-Ilirija.

28. septembra: zmagovalac Hašk-Slavija (Osijek) proti zmagovalcu Jugoslavija-Bačka; BSK proti Hajduku; Slavija (Sarajevo) proti zmagovalcu Concordija-Ilirija.

5. oktobra: Slavija (Sarajevo) proti zmagovalcu Hašk-Slavija (Osijek); BSK proti zmagovalcu Concordija-Ilirija; Hajduk proti zmagovalcu Jugoslavija-Bačka.

Revanšne tekme bodo 12., 19. in 26. oktobra ter 2. in 9. novembra.

V prvem kolu bodo tekme v mestu prvoimenovanega, v drugem pa v mestu drugoimenovanega kluba.

Tour de France.

Največja cestna kolesarska dirka na svetu je Tour de France, ki se vrši vsako leto v Franciji. Dirka se vrši v etapah po 200—300 km in vodi tekmovalce širrom Francije. Letos se bo vršil Tour de France od 2. do 27. julija. Tekmovanja se prvič udeležijo tudi nemški dirkači. Že danes smatrajo Belgijce, ki so v zadnjih letih zmagali skoro na vseh večjih cestnih dirkah, za favorite tekmovanja.

Schäffler teniški prvak Jugoslavije.

Včeraj je bil v Zagrebu končan VII. nacionalni tenis turnir za prvenstvo Jugoslavije. Končni rezultati prvenstva Jugoslavije so: Gospodje posamezni: Schäffler Franjo (Hašk) - Kukuljevič Franjo (ZKD) 6:4, 7:5, 6:4.

Dame posamezne: Gostiša V. (ZKD) - Uzelac G. (Novi Sad) 1:5, 10:8.

Plavalne tekme na Sušaku.

V nedeljo so bile na Sušaku plavalne tekme, ki so končale s sledečimi rezultati: 1. Arčavin 1:34; 100 m prosti stil: 1. Banjkovič 1:12; 100 m hrbtno: 1. Mileta 1:24; štafeta 3x100: Trgovska akademija 4 min. 19 sek. štafeta 4x50: 1. trgovska akad. 2 min. 10 sek.

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

130

Tisti, ki je prihajal, tisti, ki ga je Lukrecija zagledala, je bila senca, ki so jo obmorske skale varovale pred veliko lučjo požara. Stopala je proti morju... Ko pa se je ta postava pokazala v polni luči, jo je Lukrecija spoznala.

»Moja mati!« je zajecijala. »Moja mati!...«

Rosa Vanozzo, je šla mimo, ne da bi jo zapazila.

»Moja mati!« je ponovila Lukrecija s krčevitim trepetanjem ustnic...

Rosa Vanozzo je šla vse naprej, vse naprej... Dospela je na pesek ob bregu in nadaljevala po njem svojo pot proti morju, iztegaše roke v temo...

Takrat, ko je Rosa Vanozzo stopila iz kabine, kamor se je bila umaknila, v papeževo sobo, in je abat Angelo zbežal, brezumen od vesele novice, da ni zastrupljen... je stari Borgia zarjul od obupa. Ker pa še ni čutil nikakih znakov bližnje smrti, je vendarle stopil k Magi, ter jo prijel za roko...

»Ti lažeš, kajne?« je zastokal, pijan od groze. »Reci mi, da lažeš! Reci, da čaši nista bili zastrupljeni.«

»Končano je, Rodrigo... Tvoj smrtni boj se prične vsak trenutek...« je dejala Maga, in njen glas je bil tem strašnejši, čim je bil miren, mračen in počasen.

»Nesrečnica!... Brezumnica!... Ali... saj sičila tudi ti iz srebrne kupe... Vidiš, da lažeš!...«

»Motiš se, Rodrigo... to pomeni samo, da umrem tudi jaz... Ali ti nisem dejala, da sta usodi naju dveh nerazdružljivi?...«

»Lažeš! Lažeš!« je povzel papež z vročeno trdovratnostjo. »Če bi bil zastrupljen, bi moral čutiti že bolečine... Močan sem — ah, prokleta čarovnica, drago boš plačala svojo mrtvaško laž!...«

Stari Borgia, ki je bil pravkar dvignil pesti proti Magi, se je mahoma zrušil v naslonjač... Obraz se mu je pokrnil z rdečimi lisami... ustnice so mu zasinele... oči so stopile iz jam...

»Oh,« je zajecijal, »ni se lagala! Noge me ne drže več... mrtvaški mrz mi jemlje moči... oh... ta ledeni mrz... ki prihaja vedno više... Milost! Pusti me še živeti... Usmiljenje!... Reši me!... Lukrecija!... Cezar!... Na pomoč!...«

»Brezumnež!« je viknila Maga. »Ti kličeš Cezarja in Lukrecijo... Ali veš, kdo je poslal duhovnika, ki te je imel nalogo zastrupiti?... Bil je Ce-

zar!... Ali veš, kdo je otroval tvojo čašo?... Lukrecija!...«

»Moja otroka!« je zamrmral papež z mračno potrlostjo.

»Tvoj sin! Tvoja hči!«

»Umorjen od svojih lastnih otrok!... Oh! To je kruto!... Groza smrti je majhna spričo groze hudodelstva... Toda, kdo si ti, sokrivka zločina?... Kaj sem ti storil, nesrečna čarovnica?... Že vem!... Ti si mati nekoga izmed njih, ki sem jih umoril!...«

»Ne, Rodrigo... Ne išči med žrtvami, ki si jih zastrupil ali dal zabosti... Išči dalje v svojem spominu, dalje nazaj!...«

»Še dalje... Oh! Ti si žena ali sestra enega izmed tistih, ki sem jih ubil takrat, ko še nisem bil svečenik... ko sem se še boril na vojski! Ti peklenska egiptovska hči!...«

»Dalje, Rodrigo... Dalje... Idi nazaj do svoje mladosti! Do Španjolske... Do Jative...«

Papež se je zagledal v Mago z očmi, polnimi groze... Zakričal je, da je šlo skozi mozeg in kosti.

»Oh,« je viknil s svojim strtim glasom, »Španjolska! Jativa! Zdaj vem, kdo si... zdaj te spoznam!... Ti si Rosa.«

Sklenil je roke, zdrknil iz naslanjača, padel z obrazom na tla in kruto udaril s čelom po kameniti plošči.

»Ti si Rosa!« je nadaljeval z bridkim ječanjem. »Ti si tista, ki sem jo zapustil! Ti si mati mojih otrok! Oh... zdaj razumem!... Zdaj razumem!...«

»Mati Lukrecije in Cezarja!« je povzela Rosa. »Žena Rodriga Borgia!... To pot si govoril resnico...«

»Usmiljenje, Rosa!... Toliko si me ljubila... ti me ljubiš še zdaj!...«

»Usmiljenja me prosiš!... Brezumnež!... Ali veš, koliko sem pretrpela zaradi tebe?... Ali veš, da me je dala moja hči Lukrecija vreči iz svoje palače kakor beračico?... Ali veš, da mi je ukazal moj sin Cezar pretiti s palico?... Da, ljubila sem te! Oboževala sem te!...«

»V imenu te ljubezni — milost! Usmiljenje imej!...«

»Kdo govori o usmiljenju!« je kriknila Rosa. »Kdo pa je imel usmiljenje z menoj?... Kdo je prišel otirati solze, ki so me skelele v očeh dolgih trideset let?... Rodrigo, poslušaj!...«

»Milost! Usmiljenje!« je ponovil Rodrigo, udarjaje s čelom po tleh, da mu je curljala kri po obrazu.

Glas mu je prihajal šibkejši. Mrtvaški mrz se je bil polastil rok do rame. To je bil zdaj le še život brez udov, ki je trepetal v grozotah smrti in v deliriju strašne slike svoje preteklosti, ki je vsta-

jala pred njim ob zadnji uri.

»Milost! Usmiljenje!« je rohnela Rosa Vanozzo. »On si upa izgovarjati te besede! Zaradi nje-ga sta mi umrla oče in mati od sramote!... Zaradi njega je kapljo za kapljo izkrvavelo moje ljubeče srce!... Zaradi njega sem izpraznila najhujše trpljenje, ki ga more okusiti duša ženske, ki je rodila otroka!... Kot deklica sem jokala zaradi njega!... Kot ženska sem zaradi njega umirala za živih dni!... Kot mati sem bila križana zaradi njega!... Zato umri, Rodrigo moj!... Umri, prokleti!... Umri s to strašno mislijo, da sta te umorila tvoja lastna otroka!«

Borgia je s poslednjim naporom svojih moči privzdignil glavo. Njegove ustnice so se zganile.

»Prokleta!... Prokleta!... bodi!«

»Umri proklet!...« je turobno ponovila Rosa Vanozzo.

Stari Borgia se je iztegnil v smrtnem krču. Nato so se mu ustnice pokrile s penami. Hripavo in strašno je zakričal: po tem kriku so mu ostala usta odprta, črte obraza izkrivljene, oči zavite... Aleksander Borgia je bil izdihnil!...

Nekaj trenutkov je Rosa Vanozzo srepo gledala nanj. Mrmrjala je zmedene besede. Njen pogled je postajal steklen, v možganih je slišala nekaj kakor zamolklo pokanje... čuden in globok preobrat se je godil v njeni duši. Z brezumnim pogledom se je ozrla naokrog... Naenkrat pa se je vzravnila.

»Kdo je dejal, da je Rodrigo mrtev?« je zamrmrala gluho. »Rodrigo, moj ljubljani... ti živiš!... Ti me ljubiš!... Ti me pričakuješ!... Rodrigo!... Kmalu se združiva na veke!... Pričakuj me!... Glej, že odhajam za teboj!...«

Prekoračila je sosednjo sobo, prehodila hodnik, napolnjen z dimom, ter se napotila po napol žarečih stopnicah navzdol, dočim je kroginkrog nje šumel in bobnel požar. Prehodila je dvorišče, dospela na skale, spustila se na breg. Ali je zapazila, da stopa v vodo?...

Rosa Vanozzo je šla naravnost, venomer dalje. Morje ji je kmalu segalo do ramen... šla je naprej... samo glava ji je bila še nad vodo... V daljavi, na morju, ki so ga žarko razsvetljevali odsevi požara, so se ji oči s poslednjim pogledom oprijele barke, ki jo je veter gnal lahkotno in hitro proti Italiji... Na krmilu ladje je stalo dvoje tesno objetih postav... Ragastens in Primavera, pijana radosti in ljubezni!... To je bilo zadnje, kar je videla Rosa Vanozzo.

Zgrabil jo je morski val, podrl in jo potegnil s seboj... Zaklicala je:

»Čakaj me... Rodrigo!... Ljubljani moj... Tukaj sem... Ah, kako te ljubim!...«

Val jo je zagnil.

Izginila je za vedno...

Halo!

Pohitimo, dne 6. julija na gozdno veselico, ki se vrši z raznimi zabavami pri kopališču na Bistrici. Kabine samo 3 Din. Postrežba dobra. Za obilen obisk se priporoča Antonija Gaube. 1888

Lepo opremljeno sobo,

nasproti parka s posebnim vhodom, takoj oddam. Naslov v upravi lista. 1898

Sprejemem takoj

solidno, mirno moško osebo na hrano in vso oskrbo. Prednost ima želez. tvorniški delavec ali upokojenec. Naslov v upravi »Večernika«. 1894

Izgubilo se je

v petek 27. popoldne med Trubarjevo in Vinarsko ulico na potu proti Kamnici, z otroškega vozička, malo vezeno pregrinjalec iz batista. Pošteni najditelj naj odda isto proti primerni nagradi lastniku v Trubarjevi ulici števil. 5, I. nadstr. Ornik. 1895

Oddam prav čedno sobo

v Maistrovi ulici. Naslov v upravi lista. 1901

Dobro verzirana

pomočnica damskih plaščev se takoj sprejme. Istotam se sprejme praktikan-tinja in učenka. Naslov v upravi lista. 1893

Hitro popravilo ur, ceneno in točno z 1—5letnim jamstvom pri tvrdki A. Stojec, Maribor, Jurčičeva ulica št. 8. Po stenske in stoječe ure se pride na dom. XVII

Stole vpletam

s prvovrstno trstiko in sprejemam v popravilo vsakovrstne košare in sita. Josip Antloga, košarski in sitarski mojster, samo Trg svobode, zraven mestne tehnične. 529

Predtiskanje najmodernejših vzorcev, kakor tudi popravilo svilenih nogavic v ateljeju za perilo Rupnik, Slovenska ulica 20. 833

Sobo in črkoslikanje,

barvanje fasad izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. IX

Gramofone

popravlja najbolje in najceneje mehnična delavnica Justin Gustinčič, Tat-tenbachova ulica. 14. 602

ADVOKATA

Dr. KARL KODERMAN
IN Dr. KARL SLOKAR

V MARIBORU

naznanjata, da sta se kot družabnika spora-zumno razšla

Dr. Koderman uraduje v dosedanjih prostorih v hiši Aleksandrova cesta 12 v pritličju

Dr. Slokar ima odslej svoje prostore v isti hiši v I. nadstropju (v prejšnjih pisarniških prostorih pok. dr. Juritscha)

1900

Zahvala

Vsem, ki so sočustvovali z nami ob prerani smrti našega nad vse ljubljenega sina

Alberta

ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti priskrba hvala. Posebno se zahvaljujemo pevskemu društvu »Jadrana« za v srce segajoče žalostinke, g. Košanu za ginljiv poslovilni govor ter vsem darovalcem prekrasnih šopkov. — Vsem še enkrat iskrena hvala.

1899

Žalujoča rodbina Saksida.

Spominjajte se CMD!

Traini kodri

so res držali, samo ako so bili od trrdke **MALY**

Sivi lasje

dobivajo naravno barvo in mladostno svežost brez barvanja. Že 20 let izkušeno. Natančnejša pojasnila brezplačno. — **A. ZORKO — MARIBOR.** Poštni predal 80. 1352

„Edelweiß“ 1900 v Mariboru

V nedeljo, dne 6. julija 1930

velika ljudska veselica

povodom 30letnice obstoja, pod košatimi lipami na vrtu g. Anderle v Radvanju.

Dve godbi! Začetek ob 16. uri Plesišče na prostem! Vstopnina Din 5— (otroci v spremstvu staršev imajo prosti vstop)

Avtobusna zveza do zaključka veselice V slučaju slabega vremena se bo vršila veselica v verandi in dvorani pivovarne Union. 1892